

การเลิกสัญญา

นางสาวปัทมาวดี บุญฤๅษาส

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำรงหลักสูตรปริญญาตรีศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974 - 576 - 398 - 5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015435

I10805190

Rescission of Contract

Miss Pattamavadee Boonyobhas

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws
Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974 - 576 - 398 -5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเลิกสัญญา

โดย นางสาวปัทมาวดี บุญฤณาส

ภาควิชา นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ สำรัมย์ เมฆเกรียงไกร

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ภูมิวิมลกุล)

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์ ศักดิ์ สมองชาติ)

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์ ชัยยศ เหมะรัชตะ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ สำรัมย์ เมฆเกรียงไกร)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

ปัทมาวดี บุญโยภาส : การเลิกสัญญา (RESCISSION OF CONTRACT) อ.ที่ปรึกษา : รศ.
 สำ เรียง เมฆเกรียงไกร, รศ.ไพฑูริย์ คงสมบูรณ์, 198 หน้า.

เมื่อบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปต่างแสดงเจตนาตรงกับในอันที่จะก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในสิทธิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความประสงค์ที่จะก่อสิทธิและหน้าที่ผูกพันกัน การแสดงเจตนาที่ถูกต้องตรงกันของบุคคล หลวดยฝ่ายดังกล่าวนั้นย่อมก่อให้เกิดผลผูกพัน ในทางกฎหมาย หรือที่เรียกความผูกพันนั้นว่า "สัญญา" สัญญา ที่ทำขึ้นนั้นย่อมก่อสิทธิและหน้าที่ผูกพันกันระหว่างคู่สัญญาหรือเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่า สัญญาเป็นบ่อเกิด แห่งนี้

ด้วยอำนาจแห่งผลที่อันเกิดจากสัญญา คู่สัญญาฝ่ายเจ้านี้ย่อมมีสิทธิ เรียกให้คู่สัญญาฝ่ายลูกหนี้ ชำระหนี้ตามวัตถุประสงค์แห่งสัญญาที่ได้ทำสัญญากันไว้ได้ ถ้าลูกหนี้ละเลยไม่ชำระหนี้ตามที่ตนเองต้อง ผูกพันอยู่ตามสัญญา เจ้านี้ย่อมมีสิทธิร้องขอให้ศาลสั่งบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้กันได้ และหากการไม่ชำระหนี้ ของลูกหนี้นั้นก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่เจ้านี้ เจ้านี้ย่อมมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทน เพื่อความเสียหาย ที่เกิดขึ้นดังกล่าวได้อีกส่วนหนึ่งด้วย

การเลิกสัญญา ได้ชื่อว่าเป็นการทำลายสัญญาอันเป็นบ่อเกิดแห่งนี้ เมื่อสัญญาไม่มีอยู่หนี้ตามสัญญา ย่อมจะระงับไปด้วย เมื่อการเลิกสัญญาก่อให้เกิดผลร้ายแรงเช่นนี้ กฎหมายจึงต้องกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการ เลิกสัญญาขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ ไม่ใช่ว่าคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะมีสิทธิเลิกสัญญาได้ตามใจชอบ การ เลิกสัญญาในที่นี้จึงหมายถึงเฉพาะการเลิกสัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเลิกสัญญาได้เท่านั้น เมื่อมีสิทธิเลิกสัญญา ได้แล้ว ก็สุดแล้วแต่ว่าเขาจะเลือกใช้สิทธิดังกล่าวนี้หรือไม่ หากเขาต้องการใช้สิทธิก็ต้องแสดงเจตนาให้ เห็นว่าไม่ต้องการที่จะผูกพันด้วยต่อไป อันเรียกได้ว่า แสดงเจตนาเลิกสัญญา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการศึกษาถึงผลทางกฎหมายเกี่ยวกับการเลิกสัญญา ทำให้ได้ทราบถึง หลักเกณฑ์ที่แน่นอนของกฎหมาย เกี่ยวกับการใช้สิทธิเลิกสัญญาซึ่งพบว่ากฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ชัดเจนว่าเมื่อใดจึงจะให้คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเลิกสัญญาได้ทำให้ความวิตกกังวลว่าจะมีการเขียนข้อ สัญญาให้มีการได้เปรียบเสียเปรียบในส่วนนี้หมดไป สำหรับผลภายหลังการเลิกสัญญาที่กฎหมายวางหลักไว้ว่า ให้คู่สัญญาต่างคนกลับคืนสู่ฐานะเดิมแต่จะทำให้เสื่อมเสียแก่สิทธิของบุคคลภายนอกหาได้ไม่ และไม่กระทบ กระทั่งถึงสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายนั้น จากการศึกษาได้พบว่าคู่สัญญามักจะมีการตกลงกันไว้ล่วงหน้าเพื่อไม่ จำต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิมเมื่อมีคดีขึ้นสู่ศาล ส่วนมากศาลก็บังคับให้ตามที่ได้ตกลงกันไว้ เว้นแต่กรณีศาล เห็นว่าลักษณะข้อตกลงนั้นขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา นิติศาสตร์
 สาขาวิชา นิติศาสตร์
 ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติ ปัทมาวดี บุญโยภาส
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา [Signature]

PATTAMAVADEE BOONYOBHAS : RESCISSION OF CONTRACT. THESIS ADVISOR : ASSO.SAMRIENG MEKKRIENGRKRAI, ASSO.PITON KONGSOMBOON, Ed.D., 198 PP.

When more than two parties express common intention to create a movement in a right, especially to create a right and obligations between themselves, the mutual expressed intentions creates binding obligations under the law. In other words, this is called "Contract". A contract creates rights and obligations. It is also understood that "contract is the source of obligation".

By virtue of an obligation created by a contract, the creditor party is entitled to claim performance in accordance with the objective of the contract. Upon the failure of the debtor to perform his obligations, the creditor shall have the right to seek the Court's order for such performance. Evenmore, if the debtor's failure to so perform results in damage to the creditor, the creditor shall also have the right to claim for the damages incurred.

Rescission of contract is considered as destroying the contract which is the source of obligation. Once the contract no longer exists, the obligations therein also ceases. Considering the severeness of the outcome of a rescission, the law provides for specific principles regarding rescission of contract. It does not leave such option to the free will of the parties. Rescission herein, therefore, means rescission of contract when the party has the right to such rescission. Right of rescission is optional at the discretion of the non-defaulting party. Declaration of intention to rescind the contract that he no longer wish to be bound by the contract. This is called "declaration of intention of rescind contract".

This thesis has studied the outcome of the law in regards to the rescission of a contract. Specific criteria were set up by the law regarding rescission outlining the circumstances when one party is entitled to rescind a contract. This finding eliminates fears of unfair contract clauses regarding the matter. As for the outcome after rescission, the law provides that each party is bound to restore the other to his former condition but neither the rights of thrid persons cannot be impaired nor the right to claim for damages may be affected. It was found through the studies that the parties usually provide an understanding before hand that the party in breach need not restore the other party to his former condition and the Court normally grants and order according to the parties' expressed agreement except when the Court deem that same in against public order.

ศาลากลางนครน่าน

ภาควิชา นิติศาสตร์
 สาขาวิชา นิติศาสตร์
 ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต ปัทมาวดี บุญโอบาส
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา [Signature]

กิตติกรรมประกาศ

ก่อนนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ วิชาญกุล ท่าน
คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ ที่เป็น
ประโยชน์แก่ผู้เขียนและได้กรุณาเป็นประธานกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สำเริง เมฆเกรียงไกร และ
รองศาสตราจารย์ไพฑูริย์ คงสมบูรณ์ เป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและ
ควบคุมวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง ได้ชี้แนะแนวทางให้ผู้เขียนเกิดความสนใจที่จะทำวิทยานิพนธ์
จนหัวข้อนี้ และได้ให้คำแนะนำและแนวความคิดต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่ผู้เขียนทำวิทยานิพนธ์
นี้ยังได้ตรวจตรา แก้ไข วิทยานิพนธ์สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ศักดิ์ สมองชาติ และ ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะวิริยะ
ที่ได้กรุณาตลอดเวลา เป็นกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ และได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์
ในการเขียนวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ คุณดวงดา กล้ายไม้ ณ ออยุธยา และ คุณภาวณา เนียมลอย ที่ได้
กรุณาให้เอกสารเกี่ยวกับบทกฎหมายเปรียบเทียบ ตลอดจนการแปลบทคัดย่อ และ อาจารย์
ชาติวิทย์ ยอดมณี ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนดำเนินการวิปถุบัติตั้งแต่ขั้นตอนอนุมัติ
ร่างวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ท้ายที่สุดนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณ คุณอรุณา ปัทมสิงห์ ณ ออยุธยา ที่ได้ช่วยในการ
จัดพิมพ์จนสำเร็จเป็นรูปเล่ม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่อาจสำเร็จลงได้ ถ้าปราศจากความช่วยเหลือและสนับสนุน จากผู้ที่
กล่าวมาข้างต้น และที่มิได้กล่าวไว้ ณ ที่นี้ การช่วยเหลือและสนับสนุนนี้เอง เป็นปัจจัยสำคัญที่
ทำให้ผู้เขียนเกิดกำลังใจ และสามารถเขียนวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ ฉะนั้นท่านดีของวิทยานิพนธ์
เล่มนี้ อาจจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาต้นคว้า จึงเป็นผลโดยตรงจากความช่วยเหลือและ
สนับสนุน ของท่านที่กล่าวมาแล้วทุกคน รวมทั้งบิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน
และถ้าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขออภัยไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
บทนำ.....	1
บทที่ 1 บททั่วไป.....	4
1.1 ความผูกพันอันเกิดจากผลของการเกิดสัญญา.....	6
1.1.1 เจ้าหนี้สิทธิเรียกร้อง เนื่องด้วยอำนาจแห่งหนี้ที่เกิดจากสัญญา.....	8
1.1.2 ลูกหนี้ต้องชำระหนี้ตรงตามวัตถุประสงค์แห่งสัญญาที่กำหนดขึ้น.....	10
1.2 มูลเหตุที่ทำให้สัญญาสิ้นผลบังคับ.....	22
1.2.1 ความหมายของการเลิกสัญญา.....	36
1.2.2 มูลเหตุและจุดมุ่งหมายในการเลิกสัญญา.....	38
บทที่ 2 หลักกฎหมายเกี่ยวกับการเลิกสัญญา.....	41
2.1 หลักทั่วไปในการเลิกสัญญา.....	41
2.1.1 จะต้องเกิดสิทธิในการเลิกสัญญา.....	45
2.1.1.1 สิทธิในการเลิกสัญญาโดยข้อสัญญา.....	45
2.1.1.2 สิทธิในการเลิกสัญญาโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย.....	51
1) เพราะคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้.....	62
2) เพราะการชำระหนี้ตกเป็นหนี้วิสัย	
เพราะความผิดของคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง.....	69
2.1.2 การเลิกสัญญาจะมีผลต่อเมื่อมีการแสดงเจตนา.....	72
2.2 ความระงับของสิทธิเลิกสัญญา.....	81
2.2.1 เมื่อไม่ได้มีการบอกกล่าวเลิกสัญญาภายในระยะเวลาที่กำหนด.....	82
2.2.2 เมื่อไม่อาจกลับคืนสู่ฐานะเดิมได้อันเนื่องมาจากความผิดของคู่สัญญาเลิกสัญญา.....	84

2.3	หลักกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการเลิกสัญญา.....	85
2.3.1	หลักกฎหมายเยอรมัน.....	85
2.3.2	หลักกฎหมายญี่ปุ่น.....	91
บทที่ 3	ผลของการเลิกสัญญา.....	98
3.1	ผลของการเลิกสัญญาก่อให้เกิดผลและปัญหาในทางปฏิบัติ.....	98
3.2	ทฤษฎีแห่งผลของการเลิกสัญญา.....	101
3.2.1	กรณีการเลิกสัญญามีผลย้อนหลัง.....	102
3.2.2	กรณีการเลิกสัญญาไม่มีผลย้อนหลัง.....	110
3.3	การเลิกสัญญาในความหมายของคำว่า การเพิกถอนสัญญา.....	117
3.4	ผลทางกฎหมายของการเลิกสัญญา.....	121
3.4.1	ผลการเลิกสัญญาผูกพันคู่สัญญาทุกคน.....	121
3.4.2	ผลการเลิกสัญญาต่อบุคคลภายนอก.....	122
3.4.3	ผลการเลิกสัญญาที่คู่สัญญาได้กลับสู่ฐานะเดิม.....	124
3.4.3.1	วิธีการกลับคืนสู่ฐานะเดิมของคู่สัญญา.....	124
	1) วัดถแห่งหนึ่งตามสัญญาเป็นการส่งมอบ	
	ตัวทรัพย์สิน.....	124
	2) วัดถแห่งหนึ่งตามสัญญาเป็นตัวเงิน.....	125
	3) วัดถแห่งหนึ่งตามสัญญาเป็นการกระทำ.....	125
	4) วัดถแห่งหนึ่งตามสัญญาเป็นการยอมให้ใช้ทรัพย์สิน	
	ตามสัญญา.....	126
3.4.3.2	การใช้สิทธิเลิกสัญญาไม่กระทบกระทั่งถึงสิทธิเรียกร้อง	
	ค่าเสียหาย.....	129
3.4.3.3	ผลการเลิกสัญญากับมัดจำที่ลูกหนี้ให้ไว้.....	134
3.4.3.4	การกลับคืนสู่ฐานะเดิมภายหลังเลิกสัญญากับดอกผล	
	อันเกิดแต่ทรัพย์สิน.....	136

3.4.4	การตกลงไว้ล่วงหน้า เพื่อไม่ต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม.....	137
3.4.5	การชำระหนี้ในการกลับคืนสู่ฐานะเดิม.....	140
3.5	หลักกฎหมายต่างประเทศในเรื่องผลของการเลิกสัญญา.....	144
บทที่ 4	ปัญหาเนผลทางกฎหมายเกี่ยวกับการเลิกสัญญา.....	147
4.1	ปัญหาเกี่ยวกับการทำข้อตกลง เพื่อก่อให้เกิดสิทธิเลิกสัญญาตลอดจน ภาคีสมาสู่ศาล เพื่อกำหนดการบังคับให้เป็นไปตามผลของกฎหมายว่าด้วย ผลของการเลิกสัญญา.....	147
4.2	ปัญหาเกี่ยวกับการไม่อาจกลับคืนสู่ฐานะเดิมได้ภายหลังที่ได้มีการ บอกเลิกสัญญา.....	160
4.3	ปัญหาเกี่ยวกับการบอกเลิกสัญญาต่างตอบแทนในกรณีการชำระหนี้ตกเป็น พันธีย.....	164
4.4	ปัญหาเกี่ยวกับการเลิกสัญญาด้วยความตกลงของคู่สัญญา.....	174
4.5	ปัญหาเกี่ยวกับผลของการเลิกสัญญาในเรื่องสัญญาที่รัฐทำกับเอกชน.....	177
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	182
5.1	บทสรุป.....	182
5.2	ข้อเสนอแนะ.....	189
	บรรณานุกรม.....	192
	ภาคผนวก.....	197
	ประวัติผู้เขียน.....	198

เมื่อมนุษย์เราต้องมาอยู่ร่วมกันในสังคม ก็จำเป็นต้องมีระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติตนในสังคม เพื่อให้สังคมมีระเบียบ สงบสุข ซึ่งบางครั้งมนุษย์ในสังคมก็จำเป็นต้องยอมสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อประโยชน์ของสังคม ถ้าทุกคนในสังคมปฏิบัติตามกฎระเบียบนั้น สังคมก็จะอยู่กันอย่างสงบสุข สัญญาเป็นวิถีทางหนึ่งที่สังคมกำหนดขึ้นเพื่อความเป็นระเบียบแบบแผน เมื่อคนสองฝ่ายมีความประสงค์จะก่อนิติสัมพันธ์ทางกฎหมายขึ้น แต่แม้ว่าสัญญาจะเกิดขึ้นแล้ว ก็เป็นไปได้ว่าสัญญาทุกฉบับจะบรรลุผลตามที่คู่กรณีต้องการให้เป็นไป คืออาจจะมีการไม่ปฏิบัติตามสัญญาขึ้น จนถึงขั้นมีการฟ้องร้อง เพื่อบังคับการบังคับตามสัญญาที่ได้ทำขึ้นไว้ระหว่างกัน หรืออาจจะมีการเลิกสัญญาระหว่างคู่สัญญา ซึ่งเท่ากับว่าการติดต่อกันนั้นมือประสานและมีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดต้องเสียประโยชน์ หรือเกิดความเสียหายขึ้น จึงเป็นหน้าที่ของกฎหมายที่จะต้องยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือ

จากหลักดังกล่าว จึงทำให้เกิดหลักกฎหมายขึ้น เรื่องหนึ่ง เกี่ยวกับการมีที่ว่าคู่สัญญาสองฝ่ายได้ก่อนิติสัมพันธ์กันขึ้นตามกฎหมายแล้ว ต่อมาต้องการจะเลิกนิติสัมพันธ์นั้น ซึ่งมีผลตามกฎหมายคือ มีการกลับคืนสู่ฐานะเดิม และอาจเรียกค่าเสียหายกันได้อีกด้วย หรือที่เรียกกันว่า ผลทางกฎหมายของการเลิกสัญญา

วัตถุประสงค์และขอบเขตของปัญหาที่จะทำการศึกษา

เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับผลทางกฎหมายของการเลิกสัญญาในตรากฎหมายต่าง ๆ ของไทยได้อธิบายไว้น้อยมาก ประกอบกับในปัจจุบันนี้ในการจัดทำสัญญาผู้ร่างสัญญามักจะมีข้อกำหนดไว้ในข้อสัญญาที่ได้จัดทำกันขึ้นถึงสิทธิที่คู่สัญญาอาจหาการบอกเลิกสัญญาได้ นอกจากจะกำหนดข้อสัญญาเกี่ยวกับสิทธิในการเลิกสัญญาเอาไว้แล้วยังได้กำหนดข้อสัญญาเกี่ยวกับผลของการเลิกสัญญาไว้เป็นการเฉพาะอีกด้วย จึงทำให้อำนาจที่จะต้องวิเคราะห์ว่าข้อสัญญาที่ทำไว้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้จะมีผลใช้บังคับได้เพียงใดจะเป็นข้อสัญญาที่อาจจะก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบกันหรือไม่ นอกจากนี้จะได้ศึกษาพิจารณาเปรียบเทียบเพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของหลักเกณฑ์ของกฎหมายในเรื่อง การกลับคืนสู่ฐานะเดิม ในการเลิกสัญญากับผลของสัญญาที่ตกเป็นอันระ เพราะมีการบอกล้างสัญญาที่เป็นอันระกรรมด้วยเหตุที่ว่า

ถ้าพิจารณาโดยผิวเผินแล้วมีความคล้ายคลึงกัน แต่เมื่อพิจารณากถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้ว มีผลแตกต่างกันอย่างมาก ดังนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ค้นคว้า รวบรวม และทบทวน หลักเกณฑ์ วัตถุประสงค์ของกฎหมาย ตลอดจนแนวคำพิพากษาของศาลเกี่ยวกับ เรื่องนี้ ทั้งในกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศโดยเฉพาะกฎหมายของประเทศคู่กัน เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่จะได้ใช้ประโยชน์ในการวินิจฉัยและตีความปัญหาเกี่ยวกับการเลิกสัญญา จากวัตถุประสงค์ข้างต้น จึงจำกัดขอบเขตในการศึกษาเรื่องนี้ได้ดังนี้คือ ศึกษา เพื่อให้รู้ว่าสิทธิในการเลิกสัญญาเกิดขึ้นเมื่อใด และวิธีการเลิกสัญญาจะต้องปฏิบัติตามอย่างไร จึงจะถูกต้อง ตลอดจนผลภายหลังที่มีการเลิกสัญญาได้อย่างไร โดยเฉพาะการกลับคืนสู่ฐานะเดิม รวมทั้งกรณีที่ไม่อาจที่จะกลับคืนสู่ฐานะเดิมได้ โดยจะหาการศึกษาในบทบัญญัติเกี่ยวกับการเลิกสัญญา ตามมาตรา 386-394 อันเป็นบทบัญญัติทั่วไปเกี่ยวกับการเลิกสัญญาเป็นสำคัญ ส่วนบทบัญญัติเกี่ยวกับการเลิกสัญญาที่กำหนดไว้ในเอกเทศสัญญา ผู้เขียนจะยกมา เพียงชี้ให้เห็นถึงหลักเกณฑ์ทางกฎหมายว่ากฎหมายให้สิทธิคู่สัญญาที่ทำการเลิกสัญญาเหล่านั้นได้อย่างไร และจะชี้ให้เห็นถึงผลของการเลิกสัญญาเหล่านั้นแต่เพียงโดยย่อเท่านั้น

แนวเหตุผลทฤษฎีที่สำคัญ หรือสมมติฐาน

ในการเข้าทำสัญญา คู่สัญญามีเสรีภาพในการทำสัญญา ถ้าคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ต้องการที่จะสัญญาต่อกันแล้วมีปัญหาว่าคู่สัญญาจะมีเสรีภาพในอันจะเลิกสัญญา เหมือนเมื่อเข้ามาทำสัญญากันเพียงใด

และเมื่อมีการเลิกสัญญากันแล้ว ผลแห่งการเลิกสัญญาต้องให้ความเป็นธรรมแก่ทั้งสองฝ่าย แต่ทางปฏิบัติกันจริง ๆ แล้วนั้นเป็นธรรมแก่คู่กรณีหรือไม่ (ซึ่งการเป็นธรรมในที่นี้ หมายถึงการเสียประโยชน์บางอย่างเท่าที่กฎหมายกำหนดให้เสีย ไม่เช่นนั้นกว่าที่กฎหมายกำหนด)

ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเอกสาร จะทำการศึกษาดูโดยยึดถือหลักเกณฑ์จากตัวบทกฎหมายไทย และกฎหมายต่างประเทศ ตลอดจนความเห็นการตีความของนักนิติศาสตร์และศาล เพื่อนำมาศึกษา วิเคราะห์ ประกอบกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นแล้ว จากคำพิพากษาของศาลที่ได้ตัดสินไว้ เพื่อวิจัยหาข้อสรุป ข้อเสนอแนะแนวทางของกฎหมาย ให้ชัดเจนขึ้น โดยวิธีพรรณนา และ

วิเคราะห์ และเมื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ แล้ว ก็จะทำทการวิเคราะห์ วิจารณ์ ตลอดจน
ประเด็นโต้แย้งต่าง ๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นแนวทางการแก้ไขปัญห
ดังกล่าวต่อไป

ความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

เพื่อให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ รายละเอียด เจตนารมณ์ และขอบพร้อมของกฎหมาย
เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติ และแก้ไขปัญหงานเรื่องผลทางกฎหมายของการเลิกสัญญา เพื่อ
อำนวยความสะดวก ยุติธรรมให้แก่คู่กรณีที่เสียหายตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง เพราะการไม่ปฏิบัติตามภาระหน้
จนต้องถึงกับเลิกสัญญาที่มีต่อกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย